

Mile Bogović

Gospićko-senjska biskupija
mile.bogovic@inet.hr

Izvorni znanstveni članak

(primljeno 29. lipnja 2018.)

UDK 272:726.821(497.526Karlobag)

GDJE JE POKOPAN POP MARKO MESIĆ?

Sigurno je zanimljiv i važan podatak gdje je pokopan slavni pop Marko Mesić. Autor donosi dosadašnja istraživanja i mišljenja. Iako je Mesić u oporuci napisao da ga se pokopa u Mušaluku, gdje je sagrađio crkvu na čast svoga zaštitnika sv. Marka, sve ipak ide u prilog mišljenja da je pokopan u Karlobagu. Autor smatra neutemeljenim mišljenje da je pokopan u kapucinskoj crkvi sv. Josipa u Karlobagu. Najvjerodostojnije je mišljenje da je pop Marko pokopan u staroj crkvi sv. Karla Boromejskog, a kada je ta crkva srušena i sagrađena nova, ova današnja, balzamirano tijelo popa Marka preneseno je 1771. u novu crkvu i natpis u svetištu te crkve nad glavnom grobnicom (1771.) označuje kada je taj prijenos bio. Budući da je 1957. ta crkva djelomično srušena, zemni ostaci popa Marka preneseni su u grobnicu na staro groblje, kraj same crkve i kapucinske grobnice.

Ključne riječi: Marko Mesić, Lika, Mušaluk, Karlobag, crkva sv. Karla, grob

U Maloj knjižici popisa mrtvih koja se nalazi u kapucinskom samostanu u Karlobagu zapisano je: *Na 2. februara 1713. preminu od ovoga svita Gn: Arhiđakon Marko Mesich kome Gn: Bog dušu pomiluj i u Kraljevstvo nebesko primi* (BAŠNEC 2014:39). Taj datum donosi i Radoslav Lopašić (Lopašić 1988: 101). Dvije i pol godine prije, točnije 26. srpnja 1711., napisao je on svoju oporuku u Zagrebu, u kuriji kanonika Jurja Resa, pred svjedocima. U njoj kaže da se već osjeća umoran i iscrpljen i valja računati na odlazak s ovoga svijeta. U oporuci je, među ostalim, odredio gdje želi biti pokopan. Dušu predaje Bogu, a »tijelo krilu zemlje iz kojega je uzeto; želim da me

se pokopa, koliko bude moguće, uz počasti i oduševljeno klicanje naroda i svećenika, u župnoj crkvi sv. Duha sagrađenoj u Mušaluku«. Svojim nasljednicima ostavlja neka svoja dobra, ali uz obvezu da vode brigu da se za njega svakog tjedna služi jedna misa.¹ Jamačno je u toj ostavštini i kuća u Karlobagu koju je kupio od porkulaba Jakobfalvia i preuredio je za svoje stanovanje (Lopašić 1888: 100).

Prema oporuci, Mesićev grob trebao bi biti u crkvi sv. Duha u Mušaluku. Fran Binički je na neki način bio Mesićev nasljednik, ali i inače poznat kao njegov štovatelj. Bio je posebno zainteresiran da se pronađe njegov grob. O tome je 1937. zapisao: »Kad sam neke godine prinosima, što mi ih poslaše američki Hrvati, obnovio crkvu sv. Duha, dao sam kopati na dva mjesta pod, ali bez uspjeha. Radnici nađoše nekoliko snažnih kosti bez ikakve oznake. Ali se zna, da su u crkvi sv. Duha pokopani i neki rođaci Markovi«. (Gojtan)²

Binički je Mesića tražio na temelju oporuke, a ne na temelju neke predaje koja bi bila živa u narodu.

Poslije će, tijekom obnove crkve od 2002. do 2004., prekopati teren u crkvi i oko crkve, ali nije nađeno ništa što bi upućivalo na to da je Mesić ondje pokopan. Pratio sam osobno rezultate iskapanja. Ekipa koja je istraživala unutrašnjost crkve svjedoči da nije nađen nijedan grob koji bi se vezao uz stariju crkvu (Perkić 2015: 35, 38), tj. uz onu koju je gradio pop Marko Mesić.

U Karlobagu, gdje je Mesić umro, bila je u narodu predaja da je ondje i pokopan.

Ako bi bio pokopan u Karlobagu, to bi moglo biti ili u kapucinskoj crkvi sv. Josipa ili u župnoj crkvi sv. Karla. Kapucini čuvaju jedan mač za koji predaja kaže da je pripadao Marku Mesiću. To, dakako, ukazuje na određenu vezu samostana i Marka Mesića, ali nam po pitanju Mesićeva groba ne kaže mnogo. Ivy Lentić u svom članku o inventaru crkve sv. Josipa u

1 »corpus autem gremio terrae, unde desumprum est, in quantum poterit, in ecclesia parochiali snctis in Mussaluk fundata tumulandum volo«.

2 Za ovaj podatak zahvaljujem Ivanu Brliću.

Karlobagu izričito kaže da je Marko Mesić pokopan u toj crkvi, ali ne kaže ništa na temelju čega to zaključuje (Lentić 1973.- 1975: 175). Jednako tako tvrdnju bez dokaza u najnovije vrijeme donosi Josipa Alviž. Ona od činjenice da je Mesić blagoslovio kamen temeljac za tu crkvu zaključuje bez dodatnih razloga da je u njoj i pokopan (Alviž 2014: 210).

Mesić nije redovnik pa, ako je pokopan u crkvi, red je da bude u župnoj crkvi. Kako nemamo nigdje pisanu potvrdu da je to tako bilo, valja potražiti dodatne razloge. Malo je vjerojatno da je u ono vrijeme prelat njegova ugleda i dostojanstva pokopan izvan crkve. To ne znači da nije mogao biti pokopan u nekoj drugoj postojećoj crkvi, a ne u župnoj. I zato bi trebalo navesti neki razlog. A ima li nekih naznaka koje bi upućivale na to da je Mesić pokopan upravo u župnoj crkvi sv. Karla u Karlobagu? Ima, pa ćemo ih navesti redom.

1. U oporuci Mesićevoj stoji kako su nasljednici dužni voditi brigu o tome da se svakog tjedna u godini misi za pokoj njegove duše. Među legatima župne crkve sv. Karla u Karlobagu provlači se sve do 1950. stalna obveza tjedne mise za Mesića.³

2. U svetištu crkve sv. Karla bila je jedna grobnica i u njoj balzamirano tijelo jednog pokojnika. Po odjeći se vidjelo da je to neki viši crkveni dostojanstvenik. Ljudi su govorili kako je to tijelo poznatog junaka iz vremena oslobođanja Like i Krbave od Turaka, Marka Mesića, koji je upravo u Karlobagu umro 2. veljače 1713. Takva nagađanja bila su tim vjerojatnija što nije nađen njegov grob u crkvi Duha Svetoga u Mušaluku, kako bi se očekivalo prema njegovoj oporuci. Pored toga, pokojnik je bio obučen u odjeću visokog prelata, a smatralo se da u Karlobagu takvo dostojanstvo nije imao nitko poslije Mesića. Pretpostavljalo se da je Marko bio najprije

3 BAS, »Fundatio Messich Marci... unius missae legatae, in Parochiali ecclesia carlobagensi, qualibet per annum hebdomada.« (BAS, PK 14,1794). Legat je 1822. iznosio godišnje 14 forinti i 44 novčića. Sve legatate popisao je te godine Šime Starčević, a taj njegov popis priložio je 1866. svome dopisu njegov nasljednik Mihovil Barili (usp. BAS, Spisi 1794, br. 171; 1846., br. 1214; 1856., br. 793, 1825, 1856, 1857, 1863: 1858., br. 165; 1862., br. 490; 1950., 895). Za podatke iz BAS-a zahvaljujem ravnateljici Mileni Rogić koja nije samo pronalazila što sam tražio, nego je pronašla izvore za koje nisam znao.

pokopan u prijašnjoj crkvi sv. Karla, a kada je sagrađena nova prenesen je u nju i stavljen ispred samog oltara. Zato je u dva navrata rekognosciran grob u svetištu.

U Biskupskom arhivu u Senju prvi spis koji spominje tu grobnicu je pismo karlobaškog župnika Mihovila Barilija. U dopisu koji je uputio Biskupskom ordinarijatu u Senju 17. svibnja 1866., župnik piše da je prethodnik Šime Starčevića, opat Anton Ivanković, bio župnik u Karlobagu kada je od temelja građena nova crkva sv. Karla i tada je u toj novoj crkvi sagrađio za sebe i svoje nasljednike grobnicu pred samim oltarom i u njoj je nakon smrti pokopan. Barili smatra kako dolikuje da u tu grobnicu bude pokopan i Ivankovićev nasljednik Šime Starčević. Navodno, Starčević nije pokopan u crkvi jer se našao neki buntovnik koji je javno govorio narodu protiv toga. Zato je Starčević pokopan u grobnicu obitelji Uroda s lijeve strane od glavnog ulaza u crkvu. Od Starčevićeve smrti prošlo je već 6 godina, kaže Barili. Njemu je mjesto u svećeničkoj grobnici, a ne u jednoj laičkoj, tim više što nije prošlo ni stotinu godina otkako su u nju preneseni posmrtni ostaci Jurja Urode (1774.). Iz Biskupije je odgovoreno Bariliju negativno, tj. da se Starčevića ne premješta u crkvu (BAS, Spisi 1866., br. 680).⁴ Tako je Starčevićevo tijelo ostalo gdje je i pokopano.

Barili ne spominje otkuda mu spoznaja da je u grobu upravo Ivanković. Nije poznato koliko je svoje mišljenje provjerio u narodu. Možda je on poprijeko želio riješiti pitanje groba svoga prethodnika Šime Starčevića, o kojemu je uvijek s najvećim poštovanjem govorio, pa se nije posebno bavio detaljnijim istraživanjima. Bilo mu je stalo da se pitanje što prije riješi jer se spremao na novo popločenje svetišta, ne dirajući grob u svetištu. To se može naslutiti iz činjenice da nije pročitao i prepisao što piše na nadgrobnoj ploči. Zato je i dalje postojala sumnja tko je, zapravo, pokopan u tom grobu? Možda je ipak Marko Mesić?

Kukuljević je u svojim *Nadpisima* 1899. objavio što piše na tom grobu (Kukuljević 84). Prema njegovom čitanju na grobu je napisano:

4 Barilijev dopis i odgovor Ordinarijata nalazi se sada u posebnoj kutiji u kojoj su dokumenti za Karlobag od 1834. do 1870. Usp. bilješke Josipa Burić u mom posjedu, II. 276.

VIator
 sIste Lege et DIC:
 sIt VobIs req VIES sanCta.
 aMen.
 (1771)
 (gore kalež)

Kada se velika slova pretvore u rimske brojeve dobije se 1771. Prema tome, u grobnici bi trebao biti svećenik koji je te godine umro. Odgovora o kome se radi još nije bilo. Međutim, Marko je umro 1713., a Ivanković točno stotinu godina poslije Marka.

No pitanje je koliko su ljudi čitali Kukuljevićeve *Nadpise* i koliko je župnik Barili svoj dopis Ordinarijatu provjeravao u narodu. Ostala je i dalje zagonetka tko je pokopan u svetištu crkve sv. Karla u Karlobagu. Josip Burić je zabilježio da je o tom pitanju prije Prvog svjetskog rata pisalo u riječkoj hrvatskoj štampi.

Grob je komisijski rekognosciran prvi put 21. ožujka 1921. i o tome nam je u biskupskom arhivu u Senju sačuvan zapisnik.⁵ Donosimo glavni dio tog zapisnika:

Zapisnik pisan po niže navedenim dne 21. ožujka 1921. u rimokatoličkoj župnoj crkvi u Karlobagu o preduzetoj pregledbi grobnice i lješa nepoznatog pokojnika na zamolbu prečasnog ordinarijata senjske biskupije.

Na poziv veleč. g. g. o. o. Mihovila Hlače upravitelja župe karlobaške i Karla Raucha, upravitelja župe lukovošugarske, uputiše se s njima g. g. Ivan Gojtan, krr. javni bilježnik i odvjetnik, Eleuther Kuncz, kotarski predstojnik, i Stjepan Sušić, kr. kotarski sudac, svi ovi iz Gospića, te Ivan

5 Zapisnik je, uz popratno pismo, poslao karlobaški župnik Karlo Rauch pod br. 113, a u biskupskoj kancelariji registriran je pod br. 1620. Sada se nalazi u posebnoj kutiji u kojoj su spisi župe Karlobag. Članovi komisije su stavili svoje potpise. Nema broja urudžbenog zapisnika. Donji desni dio prednje stranice je otrgnut. Na drugoj je tekst samo na gornjem dijelu pa je sav sačuvan. U popratnom pismu župnik dodaje: »Tijelo pokojnika nije u onom stanju kako se tvrdilo. Po mnijenju potpisanoga uzrok je tome što odmah nijesu dotično tijelo postavili jer bi tako bilo sigurno sačuvano«.

Šegota, crkveni odbornik i Juraj Čačić, um. oružnički stražmeštar i jedan radnik iz Karlobaga u rimokatoličku župnu crkvu.

Uvodno spomenuta grobnica nalazi se u podzemlju crkve, ispod sanktuarija neposredno pod vječnim kandilom, prekrivena je kamenom pločom koja uklesano nosi ovaj natpis:

VIator
sIste Lege et DIC
sIt VobIs req VIes sanCta
aMen

Uz desni zid (čelo crkve) na daskama s kojima je pod grobnice pokriven, leži lješ pokojnikov odoz gore gotovo potpuno pokriven reverendom color viola. Spomenuta reverenda od vrata do nogu je sačuvana osobito sitni vezani gumbi koji zakapčaju obadva dijela reverende. Postrani i stražnji dijelovi reverende isprhli su, najvećim dijelom propali. Ispod lješa nalazi se blanjevina dobro sačuvana, dočim od lijesa nema ni ostatka. Štola na lješ uočavana je osobito zlatni vezovi. Sačuvani dio reverende dade se podići. (ispušteno 17 ili 18 redaka.)

Lješ je od glave do sačuvane pete dug 172. centimetra,

G. predstojnik Eleuther nije prisustvovao pregledanju grobnice i lješa, jer se s obzirom na svoju korpulenciju nije mogao u grobnicu spustiti, te se je nakon pregledbe po potpisanim iz crkve udaljio. U vjeru gore opisanoga sastaviše i potpisaše potpisani ovaj zapisnik.

Dovršeno i potpisano.

(Slijede vlastoručni potpisi gore navedenih.)⁶

U zapisniku nije ništa rečeno tko bi mogao biti taj svećenik, ali je javni bilježnik Gojtan u *Ličkom Hrvatu* uz zapisnik donio i svoje tumačenje. On ne ostavlja nikakve sumnje tko se u grobnici nalazi: to je lički

⁶ Dio pisma je otparan, što je ovdje označeno točkicama.

arhiđakon Marko Mesić. Dobro je uočio da je tijelo preneseno iz prijašnje crkve. Nije mu poznato da je i prethodna župna crkva bila posvećena sv. Karlu Boromejskom, a sagrađena je 1703. Marko je umro deset godina poslije, pa je mogao biti pokopan u toj crkvi. Posebno je vrijedno Gojtanovo zapažanje da je na nadgrobnoj ploči općeniti natpis, bez imena i prezimena pokojnika, jer je grobnica građena za više svećenika. To se vidi i po širini. Godina na ploči pokazuje kada je tijelo bilo preneseno iz stare crkve. Ipak ostaje crv sumnje zašto barem Marku nisu stavili ime i prezime i naslov!? Zato ne možemo reći da je rekognosciranjem 1921. svaka dilema riješena. Gradnja nove crkve počela je u vrijeme župnika Josipa Suvica, ali prema raspoloživim podacima, on je umro 1. studenoga 1773., kada ga je naslijedio Ivanković. Prema tome, nije mogao biti pokopan 1771.

Ivan Mesić, pukovnik u miru, potomak Mesićeva brata Ivana, ne pokazuje nikakve sumnje. Zato moli Ordinarijat Senjske biskupije da mu dopusti staviti Markove ostatke u kvalitetan sanduk i vratiti na isto mjesto. Naime, njemu je bilo poznato da je pokojnikovo tijelo bilo na daskama (jer je ostali dio sanduka sagnjio) (Gojtan). Budući da će 1936. biti ponovno grob rekognosciran, jasno je da to što je Ivan Mesić želio nije ostvareno.

Čini se da ni taj zapisnik nije riješio enigmu tko je u grobnici u svetištu crkve sv. Karla. Nije to bilo poznato ni biskupu Viktoru Buriću pa je on za vrijeme svoje vizitacije župe Karlobag 1936. obavio drugo rekognosciranje sa svom potrebnom stručnom asistencijom. Bio je prisutan i njegov tajnik Josip Burić. Vjerojatno je i tada sastavljen zapisnik, ali ga nisam uspio naći u Biskupskom arhivu u Senju. Burić kaže da su, uz biskupa Burića, bili prisutni: kirurg dr. Dane Vuković, tadašnji primarius bolnice u Gospiću, biskupov tajnik Josip Burić te ondašnji općinski bilježnik. »Mrtvac je ležao na širokoj daski. Dva krupna momka podigla su ga malo. Osjetilo se šuštanje slame. Mrtvac je, dakle, bio balzamiran. Na jednoj mu je nozi falila peta. Boja kože na licu i na rukama bila je nalik na pergamenu. Po svemu se čini da je to Antun Ivanković jer je mrtvac odjeven u prelatsko ruho.« Burić tome dodaje. »Nekda se, još prije

prvog svjetskog rata u riječkim novinama vodila polemika nije li taj cijeli mrtvac možda, Marko Mesić«. ⁷

Do tada se često navodilo kao dokaz da je u grobu Marko Mesić jer je pokojnik bio odjeven u prelatsko odijelo, a nakon Mesića u Karlobagu nijedan svećenik nije imao to crkveno dostojanstvo. Burić je taj dokaz s pravom odbacio jer je znao da je Antun Ivanković bio naslovni opat, i s pravom prosuđuje da se po odjeći ne može sigurno tvrditi da je to Marko Mesić jer je i Ivanković imao pravo na prelatsko odijelo (odličje). Kada je u arhivu našao navedeni dopis Mihovila Barilija, bio je uvjeren da je našao rješenje. Onda je radosno zapisao: *Hvala Bogu, našoh dugo traženu stvar! Sada znam koji je ono cijeli mrtvac ispod svetišta župe sv. Karla Boromejskog u Karlobagu, kojega vidjeh 1936. god. na svoje oči. To je župnik i opat karlobaški Antun Ivanković.* ⁸

No čini se da se Burić prebrzo poveselio. Nije ključno pitanje je li još tko osim Marka Mesića imao pravo na prelatsku odjeću. Prelat je bio i karlobaški župnik Kolliker.

Ostaju i dalje neriješena pitanja otkuda predaja da je upravo Marko Mesić u tom grobu. Nema nekog posebnog razloga da bi se baš Antuna Ivankovića trebalo balzamirati, zašto njemu praviti grobnicu u vrijeme gradnje crkve jer je on došao za župnika nakon što je crkva sagrađena (1773.) i umro nakon što je 42 godine bio svećenik u Karlobagu (1813.). I, što smatram glavnim, zašto je na grobnici godina 1771.?

Kod rješavanja ove enigme ne može se isključiti grobni natpis, a ako se on uvažava isključuje se Ivanković, a onda pada i argument s prelatskom odjećom i Barilijeva tvrdnja da je riječ o Antunu Ivankoviću.

U Matici umrlih župe Karlobag za Ivankovića piše da je umro 23. rujna 1813. (stotinu godina nakon Mesića!). On je mitronosni opat i karlobaški

⁷ Josip Burić mi je o tome i osobno govorio. Inače svoje bilješke on je u pet svezaka dostavio Vatikanskoj biblioteci, a ja sam ih ondje fotokopirao. Fotokopije se nalaze u Zavičajnoj knjižnici u Gospiću, u fondu »Josip Burić«, u fasciklu »Župe« pod natuknicom »Karlobag«. Vidi se da je Burić to naknadno pisao jer 1936. ne bi mogao pisati o Prvom svjetskom ratu jer Drugoga još nije bilo.

⁸ Usp. Bilješke Josipa Burić u mom posjedu, II. 276

župnik, umro 23. rujna 1813. i pokopan sljedećega dana.⁹ Redovno se u maticama umrlih naznači tko je pokopan u crkvi, a tko na groblju. To je navedeno i u spomenutoj matici i u godini prije i u godini poslije, ali baš 1813. ni za jednog pokojnika nije navedeno gdje je pokopan. No piše za godinu prije i za godinu poslije. Tako je 22. siječnja 1812. u obiteljsku grobnicu pokopan Šimun Lenac, a 27. srpnja iste godine pokopan je Ivan Mudrovčić u grobnicu kod krstionice u župnoj crkvi. U godini poslije (1814.) redovito se bilježi je li netko pokopan na groblju, u crkvi, u vlastitoj ili obiteljskoj grobnici. Tako je na groblju sv. Karla u srpnju 1814. pokopan Jakov, sin Ivana Dičića.

Drugi podatak koji je u prilog mišljenju da Ivanković nije pokopan u crkvi, u svetištu, jer je on mitronosni opat (*abbas infulatus*), a takvi se redovito pokapaju s mitrom na glavi. Jasno je da onaj pokojnik u svetištu nije imao mitru.

Dakako, ako se i isključi Ivankovića još nemamo pravo zaključiti da je riječ o Marku Mesiću. Godina ne grobnoj ploči nije godina Mesićeve smrti. On je umro 1713. a ne 1771., kako stoji na ploči. Ta godina mnogo je bliža župniku Josipu Suviću, za vrijeme kojega je crkva sv. Karla građena. Suvić je umro 1773. Ivanković je njegov nasljednik. Tu možemo s pravom koristiti dokaz prelatskog odijela jer Suvić doista nije imao pravo na nj, ali i ovdje taj dokaz ne želimo smatrati dovoljnim. Uz to treba dodati kako za Suvića ne postoji nikakva predaja u narodu da bi on bio pokopan u svetištu. A već i to dosta kaže da je Suvić umro dvije godine poslije one napisane na nadgrobnoj ploči.

Danas više ne možemo rekognoscirati grob jer je on uništen. Ta grobnica razvaljena je i razbijena kao i mnoge druge 1957., kada je rušena crkva sv. Karla radi proširenja ceste i smanjenja zavoja. Tako je daljnje istraživanje nemoguće.

9 »23. sept. (1813.) Recerendissimus Dominus Antonius Ivankovich Abbas infulatus, nec non parochus Carlobagensis obiit in D(omi)no, atque 24. eiusdem sepultus est, annorum 79« (Hrvatski državni arhiv, Matice, Karlobag, matica umrlih, br. 428).

Kod traženja rješenja treba uzeti ozbiljno predaju koja je u prilog Marku Mesiću. Ali koju vezu ima Marko Mesić i njegov grob s godinom 1771. koja stoji na grobnoj ploči u svetištu? Znamo da je Mesić umro 1713. pa bi se već iz toga moglo zaključiti da u grobu nije njegovo tijelo. Treba uzeti u obzir praksu da se na grobnu ploču stavi godina kada je pokojnik položen u taj grob. Stara crkva sv. Karla rušena je do temelja, počevši od 8. lipnja 1767. Iste godine na blagdan Gospe Karmelske, 16. srpnja, blagoslovljen je temeljni kamen nove crkve. Razumljivo je da je mnogo toga preneseno iz stare u novu crkvu. Tu svakako treba ubrojiti i grobove istaknutih pokojnika. Ta crkva posvećena je 11. lipnja 1774.¹⁰ Prijenos je lako mogao biti upravo 1771., to je godina koju nalazimo na grobnoj ploči u svetištu crkve.

Znamo da je takvih prenošenja bilo u Karlobagu iz stare crkve u novu. Lučki kapetan Juraj Kružić prenio je 1773. u novu crkvu sv. Karla kosti svoga djeda Ivana, umro 1736., i oca Ivana, umro 1758.¹¹ Navedimo i spomenuti slučaj vezan uz Šimu Starčevića. On je 1859. pokopan u grobnicu u koju su 1773. preneseni posmrtni ostaci Juraja Urode. Uroda je umro 1745. i pokopan negdje drugdje i njegovi su posmrtni ostaci preneseni iz stare grobnice u novu koja je napravljena pred vratima nove crkve sv. Karla. No na tim grobnicama uklesane su obje te godine: i kada su spomenuti umrli i kada su njihove kosti prenesene u novu grobnicu. Prvi dio teksta, u kojem se spominje ime pokojnika, ne nalazi se na grobnici u svetištu. Moguće je i zato što se to smatralo opće poznatim! Sve u svemu, ne može se zaključiti da u grobnici svetišta crkve sv. Karla u Karlobagu nisu bili zemni ostaci popa Marka Mesića, pače ima dosta naznaka da je ondje pokopan upravo Mesić.

10 Usporedi staru Spomenicu, str. 9-10 (Državni arhiv u Gospiću, Spomenica župe Karlobag).

11 »Ex veteri in hoc monumentum (...) ossa transferens (KUKULJEVIĆ, 85., br. 271). »Georgii Uroda ... mortui 1745. ossa transferens AD hanC eX antIqVa Crypta IpsaM pro se et posterIs esse VoLebat« (1774). (KUKULJEVIĆ, 87, br. 278). Od 18 nadgrobnih ploča s kojih je natpise objavio Kukuljević, čak ih je 12 (dvije trećine) iz vremena od 1770. do 1775. Od toga 7 ih je pred crkvom, a 11 u crkvi (jedna u svetištu, tri pred oltarom sv. Josipa, jedan pred oltarom sv. Margarete i pet u lađama.

To što nigdje drugdje njegovo tijelo nije nađeno, a živa je predaja da je pokopan u svetištu crkve sv. Karla u Karlobagu i samo je u crkvi sv. Karla postojao legat Marka Mesića, prema kojemu je cijele godine svakog tjedna trebalo služiti misu za pokoj njegove duše¹², ide u prilog mišljenju da je upravo riječ o Mesiću. U pismu upravitelja župe Karlobag, o. Stanislava Pečovnika, 16. svibnja 1950., među ostalim piše: »jedna grobnica je sasvim otvorena u dnu crkve i ona u prezbiteriju, gdje je ležao navodno, Marko Mesić. Radnici koji su kupili kosti iz ove grobnice, taj posao obavili su površno, jer još i sada u grobnici ima više kostiju. Sanduk u koji je dao p. Stjepan pokupiti kosti i koji je pokopan pokraj samostanske grobnice na groblju valjalo bi iskopati, staviti u nj' one kosti koje se sada nalaze u grobnici u crkvi, pa taj sanduk staviti zajedno sa svim kostima u grobnicu u crkvi, na ono mjesto gdje su se kosti prije nalazile. Budući da je kamenita ploča te grobnice razbijena a grobnica je inače neoštećena, tako bi se privremeno grobnica u crkvi zatvorila masivnom pločom od dasaka. Moli se uputa u toj stvari«. Biskup Burić mu odgovara 1. lipnja: »neka kosti pokojnika koje su nekada počivale u župnoj crkvi sv. Karla ostanu i dalje u groblju, gdje se sada nalaze. Preostale još kosti u grobnici u župnoj crkvi, neka se pokopaju u groblju u isti sanduk, u kojem se nalaze kosti iz župne grobnice, ili, ako to nije moguće, neka se pokopaju na njega«. (BAS, Spisi 1950., br. 893). U pismu koje je 1957. biskup Burić uputio Konzervatorskom zavodu u Zagreb, jedan od argumenata da crkvu sv. Karla u Karlobagu treba obnoviti a ne rušiti, jest i predaja da je ondje pokopan Marko Mesić. Biskup piše: »Prema nekoj teoriji, tu bi imao biti i grob glasovitog popa Marka Mesića, istaknute ličnosti u hrvatskoj povijesti«. (BAS, Spisi 1957., br. 943)

12 Vidi popis legata u župnoj crkvi sv. Karla (Neregistrirana knjiga u samostanskom arhivu)

Zaključak

Iz gore rečenoga proizlazi kako nemamo do sada valjanih razloga misliti da je pop Marko Mesić pokopan izvan Karlobaga. Arheološki je dokazano da nije pokopan u Mušaluku, što bi se moglo zaključiti na temelju oporuke napisane dvije i pol godine prije smrti. Nema razloga sumnjati da je umro u Karlobagu. Nema nikakve predaje da je pokopan u kapucinskoj crkvi. Marko Mesić ostavio je u župnoj crkvi legat da se za njega ondje svaki tjedan služi sveta misa. U svetištu župne crkve bio je jedan grob u kojemu je pokopan visoki crkveni dostojanstvenik, a tijelo je njegovo balzamirano. Stalna je predaja u narodu da je to tijelo popa Marka Mesića. Godina na nadgrobnoj ploči (1771.) ne označuje godinu smrti pokojnika, nego kada mu je tijelo preneseno iz stare u novu crkvu. Crkva sv. Karla srušena je pa se više ne mogu vršiti rekognicije groba. Postoji svjedočanstvo karlobaškog župnika da su većina kostiju iz groba koje se pripisuje popu Marku Mesiću stavljene u sanduk, s drugima iz grobnica u župnoj crkvi i pokopane na starom groblju uz župnu crkvu pokraj kapucinske grobnice. Po svjedočanstvu istog župnika, u grobu u svetištu nakon toga ostalo je još nešto kostiju i na njegov upit Biskupskom ordinarijatu u Senju odgovoreno mu je da se i te kosti stave u spomenuti sanduk ili na njega. Vjerujemo da je župnik učinio kako mu je bilo naređeno. U tom smislu možemo reći da kosti osloboditelja Like popa Marka Mesića nisu kod rušenja crkve 1957. dospjele u more ili su zabetonirane u obalu. Zato se možemo pomoliti na mjestu gdje počivaju zemni ostaci ličkog junaka i pokazati da i današnji naraštaj želi prenositi predaju o njegovu grobu u crkvi sv. Karla te mu sagraditi doličan spomenik na onom mjestu gdje je predaja vidjela njegov grob. A predaja da je on završio u moru ili da je zabetoniran u obalu nastala je uglavnom kao izraz neslaganja i prkosa prema onom režimu koji je djelovao jako čvrst u vrijeme kad je rušio, pred očima Karlobažana, Ličana i cijele Hrvatske, najljepšu i najsvetiju građevinu između Senja i Zadra.

Izvori

BAS – Biskupski arhiv Senj.

DAG – Državni arhiv Gospić, (Spomenica župe Karlobag).

Literatura

ALVIŽ, JOSIPA, 2014. Flores seraphici na slikama u kapucinskom samostanu u Karlobagu prilog istraživanju kapucinske ikonografije. // *Franjevci kapucini u Karlobagu – Capuchin Friars in Karlobag.* / Anto Barišić (ur). Zagreb – Karlobag, 195-217.

BAŠNEC, NIKOLA, 2014. Dolazak i misijska djelatnost kapucina u Lici i Krbavi nakon oslobođenja od Turaka 1689. // *Franjevci kapucini u Karlobagu – Capuchin Friars in Karlobag.* / Anto Barišić (ur). Zagreb – Karlobag, 19-67.

GOJTAN, IVAN, Dvjestogodišnji mrtvac, 1922., *Lički Hrvat*, 38 i 39, Zagreb.

LENTIĆ, IVY, (1973.-1975.), *Inventar kapucinskog samostana u Karlobagu*, Senjski zbornik 6.

LOPAŠIĆ, RADOSLAV, 1888., *Dva hrvatska junaka*, Matica hrvatska, Zagreb. Reprint objavila Kršćanska sadašnjost (s. a.) s pogovorom Mile Bogovića, Zagreb.

LOPAŠIĆ, RADOSLAV, 1885., *Spomenici Hrvatske krajine, III: JAZU, Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium*, vol. 20, Zagreb.

KUKULJEVIĆ SAKCINSKI, IVAN, 1891., *Nadpisi sredovječni i novovjekni*: Knjižara Jugoslavenske akademije, Zagreb.

PERKIĆ, DOMAGOJ, 2015. Zaštitna arheološka istraživanja crkve sv. Duha u Mušaluku kod Ličkog Osika, *Lička revija* 14.